

Contribuție la reconstrucția profilului identitar românesc¹

Prof.univ.dr. Ștefan Buzărnescu
Universitatea de Vest din Timișoara

Afirmat ca universitar prin vocație cu studii și exegeze remarcabile pentru literatura științifică de profil, Domnul Dr. Marius-Mircea Crișan surprinde, de data acesta, comunitatea academică timișoreană (și nu numai), cu un studiu centrat pe recuperarea universului simbolic aferent spațiului social românesc, tocmai cu un simbol prin care românitatea și românismul au fost generații întregi fie plasate în derizoriul istoriei europene, fie exploatate ideologic în aria unor partizane de multe ori mutual incompatibile.

Este vorba de perioada în care Domnitorul Țării Românești, rămas în istorie sub numele de Vlad Țepeș, a singularizat la nivelul Evului Mediu European un stil de gestionare a problemelor sociale pe baza impunerii prin violență a unor norme de civism devenite legendare: pedepsirea, în public, a celor care comiteau nedreptăți individuale și colective prin condamnarea sumară la moarte, executarea pedepsei constând în "tragerea acestora în țeapă". Acest model de "instaurare a dreptății" a generat mitul lui Dracula, valorificat literar și cinematografic sub numele de Conte Dracula, dar exploatat propagandistic, în subsidiar, prin referire la presupusul fond exclusiv atavic al poporului român, de către detractorii de ieri și de azi ai comunității noastre etnico-sociale. Pe aceste coordonate, Dracula a devenit un fel de siglă neoficială în managementul imaginii României față de comunitatea internațională. În acest mod, încet dar sigur și cu eficiență, Dracula a început să fie revendicat când ca un Conte transilvănean pentru reiterarea originii nobile a maghiarimii, când ca un primitiv lipsit de scrupule când conjuncturile cereau "exemplificarea" calității mentalului colectiv românesc, asociat tuturor conotațiilor negative posibile.

Plecând de la acest context care este și va rămâne controversat, autorul marchează o primă calitate, certă, a demersului său: anume, *dimensiunea polemică* prin chiar titlul cărții "**Dracula și reprezentarea ficțională a spațiului**

¹ Marius-Mircea Crișan : *Impactul unui mit : Dracula și reprezentarea ficțională a spațiului românesc*, Editura Prouniversitaria, București, 2013

românesc”, pentru a se disocia de paradigma hermeneutica lansată în circuitul literar de către Bram Stoker². În acest sens, prima parte a lucrării este rezervată în exclusivitate *prezentării echidistante*, cu sobrietatea cercetătorului exersat în asumarea de responsabilități epistemologice față de conținutul și calitatea demersului său științific, *a diferenței dintre vampirism și demonologie în literatura europeană*. Rezultatul: stereotipul Transilvaniei ca mediu vampiric vehiculat redundant în scrierile occidentale, cu precădere cele englezești, este plasat în aria imaginației, adică ”demascat” ca nefiind nimic altceva decât fructul unei fabulații scriitoricești; fie ea și de talent, dar nimic altceva decât un construct cultural generat nu de transfigurarea artistică a unei realități istorice transilvane, ci prin desfigurarea trăsăturilor unui mental colectiv caracterizat de valori creștine în care violența s-a manifestat în exclusivitate ca răspuns la agresiuni venite din partea unor alterități generice, individuale sau colective; adică un Dracula care nu a generat, ci a răspuns violențelor extreme, cu violență, originală ca formă, dar nu diferită de ”standardele” europene ale acelor vremuri.

Dacă în prima parte a cărții prevalează istoriografia literaturii de factură romantică și inventarierea perspectivelor de abordare a Vampirului Dracula, chiar în ipostazele horror preferate de autorii occidentali, în cea de a doua parte i se rezervă personajului real dreptul/ prilejul de a interoga, (literar, evident) Istoria care l-a transformat într-un fel de brand pentru producțiile horror contemporane. Dacă Istoria i-a furat identitatea, scriitorii Dumitru Radu Popescu, Marin Mincu, Marin Sorescu, Victor Iancu, Mircea Bradu și Alexandru Mușina pledează, cu mijloace tot literare, pentru redescoperirea identității lui Dracula în comportamentele generațiilor contemporane tributare atât stereotipurilor Imagologice străine, cât și unor clișee autohtone izvorâte dintr-o precară capacitate de dialog calificat cu adversitățile istorice. În acest scop, textul semnat de Marius Mircea Crișan constituie și o provocare pentru conașionalii noștri care se simt lezați de asocierea dintre un Domnitor Valah de indiscutabile valențe civice și sângherosul Dracula în al cărui comportament nu se pot regăsi nici românii de ieri și nici cei de astăzi, cu aspirații de a fi recunoscuți ca parteneri valabili de dialog la scară europeană. În ce ar putea consta provocarea: Simplu: în găsirea

² Bram Stoker : *Dracula*, traducere, Editura Adevărul Holding, București, 2008

unor *modalități tot literare* de reconstruire a mitului Dracula prin plasarea acestuia în adevărata istorie europeană de Ev Mediu. Continuarea gesticulației publice fie de ignorare a acestei alternative, fie de ofertare a unor scrieri istorice ca replică la scrieri literare, cu aroganța unor certitudini inutile, cronofage și lipsite de profesionalitatea care conferă credibilitate oricărui demers, constituie o eroare care trebuie corijată cât mai repede. Acestui imperativ i se circumscrie și cartea universitarului, timișorean prin origine, dar foarte bun european care și-a asimilat o consistentă paradigmă europeană pe perioada studiilor sale doctorale în universități de prestigiu de pe vechiul continent.

Acesta este și un alt, posibil, registru de lectură: depășirea aporiilor explicative ale unor mituri cu amplitudine continentală constituie modalitatea pragmatică de a fi buni europeni în România și buni români în Europa. În acest sens, interculturalitatea părții românești a Banatului istoric poate fi un model pentru reconstrucție a europenității prin valorificarea contribuției adevăratului mental colectiv românesc la optimizarea profilului identitar al europenismului.

Fără a impune judecăți de valoare, ci propunând un *modus rei considerandi* asupra nișei Dracula a literaturii europene, autorul reușește să înceapă un drum care se anunță lung și anevoios de recuperare a memoriei noastre colective, distorsionate de prea multe ori de diverși denigratori care s-au afirmat în triste ipostaze de mercenari ai condeiului.

Reușită ca operă de autor, cartea *Dracula și reprezentarea ficțională a spațiului românesc*, este în egală măsură o reușită europeană a literaturii focalizate pe valorificarea unor figuri legendare ale comunității europene.

Pe alt plan, cartea poate fi apreciată și ca vector de compunere pozitivă a integrării producției de exegeze științifice românești în aria unor producții similare, de profil, care circulă la nivel European. Cu acest op, domnul Marius Mircea Crișan poate primi calitatea de ambasador al spiritualității timișorene în cele mai selecte cercuri ale mediilor academice europene; și nu numai. Nu noi îl acredităm în această demnitate, ci talentul și onestitatea scrisului științific al Domniei Sale.

